ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра інженерії програмного забезпечення та кібербезпеки

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою факультету
інформаційних технологій
(протокол № 2 від «11» 09 2023 р.)
Декан
_____ Олександр ХАРЧЕНКО

КІБЕРСОЦІОЛОГІЯ / CYBERSOCIOLOGY

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	**магістр**	/	magister
галузь знань	**05 Соціальні та поведінкові науки**	/	Social and behavioural sciences
спеціальність	**054 Соціологія**	/	Sociology
освітня програма	**Діджитал соціологія**	/	Digital sociology

Київ 2023

Автори: Володимир ТОКАР, доктор економічних наук, професор
Карина ХОРОЛЬСЬКА, доктор філософії зі спеціальності 122 – комп'ютерні науки
Богдан БЕБЕШКО, доктор філософії зі спеціальності 122 – комп'ютерні науки
Юлія КОСТЮК, доктор філософії зі спеціальності 122 – комп'ютерні науки
Віталій ЧУБАЄВСЬКИЙ, доктор економічних наук, доцент

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології, «28» серпня 2023 р., протокол №1.

Робочу програму розглянуто і затверджено вченою радою факультету інформаційних технологій «11»_вересня_2023 р., протокол №2.

Рецензенти: Ольга ГОРПИНИЧ, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, соціології та політології;
Альона ДЕСЯТКО, доктор філософії зі спеціальності 122 – комп'ютерні науки, доцент, доцент кафедри інженерії програмного забезпечення та кібербезпеки;
Оксана ВІНСЬКА, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри європейської економіки та бізнесу Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

КІБЕРСОЦІОЛОГІЯ /
CYBERSOCIOLOGY

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	**магістр**	/	master
галузь знань	**05 Соціальні та поведінкові науки**	/	Social and behavioral sciences
спеціальність	**054 Соціологія**	/	Sociology
освітня програма	**Діджитал соціологія**	/	Digital sociology

1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/кредитів	з них			
		лекції	практичні (семінарські) заняття/ МК	самостійна робота студентів	
Тема 1. Основні поняття кіберсоціології	18	4	4	10	О, ТЗ, П, СВ
Тема 2. Віртуальний та реальний світи	18	2	2	14	О, ТЗ, АР, П, Е
Тема 3. Спільноти у віртуальному світі. Деструктивні культи	18	2	2	14	О, ТЗ, АР, П
Тема 4. Штучний інтелект як майбутнє віртуального світу	18	4	4	10	О, ТЗ, АР, П, СВ
Тема 5. Віртуальні ідентичності	18	2	2	14	О, ТЗ, П, СВ
Тема 6. Соціальні медіа. Онлайн-активізм	18	2	2	14	О, ТЗ, П
Тема 7. Планування інтернет комунікацій в Інтернет-просторі	18	2	2	14	О, ТЗ, П, АР, СВ
Тема 8. Інформаційна безпека, кібербезпека та кіберпростір. Віртуальні злочини як соціальне явище	18	4	4	10	О, ТЗ, П, АР
Тема 9. Конфіденційність і спостереження в Інтернеті. Цифрова нерівність	18	2	2	14	О, П, ТЗ, АР, Е
Тема 10. Перспективи та прогнозування віртуальних середовищ	18	4	4	10	О, П, ТЗ, АР, Е
Разом:	**180/6**	**28**	**28**	**124**	
Підсумковий контроль – екзамен					

Форми контролю:

О– опитування;
ТЗ – виконання творчого завдання;
П – презентація проекту;
СВ – вирішення ситуаційної вправи;
АР – виконання аналітичної роботи;
КС – участь у круглому столі;
ДГ –участь у діловій грі;
МС – участь у моделюванні ситуацій;
Д – підготовка дайджесту;
Т– тестування;
Е– підготовка есе;
РГ– участь у рольовій грі;
ККР – комплексна контрольна робота.

2. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Результати навчання	**Навчальна діяльність***	**Робочий час студента**
Знати: поняття кіберсоціології та інтернет-комунікацій; об'єкт і предмет соціології інтернет-комунікацій; рівні та моделі комунікаційної взаємодії. **Вміти:** визначати рівні, структуру та функції інтернет-комунікацій; аналізувати стратегії та етапи соціологічного дослідження інтернет-комунікацій; використовувати різні моделі комунікацій для дослідження.	**Тема 1. Основні поняття кіберсоціології** **Лекція** **План лекції** 1. Поняття кіберсоціології та кіберпростору. 2. Історія розвитку кіберсоціології. 3. Предмет, цілі та завдання кіберсоціології. 4. Поняття інтернет-комунікацій та специфіка їх соціологічного дослідження. 5. Об'єкт, предмет та функції соціології інтернет-комунікацій. 6. Рівні комунікації 7. Напрями трансформації комунікаційної взаємодії у XXI столітті та новітні форми комунікацій. 8. Моделі комунікаційної взаємодії **Список рекомендованих джерел:** *Основний: 1 [с. 5-26].* *Додатковий: 3 [с. 4-18], 4 [с. 14-39].* *Інтернет ресурси: 1, 3, 4.* **Практичне заняття** **План заняття** 1. Специфіка та багатовимірність соціологічного дослідження інтернет-комунікацій. 2. Функції соціології інтернет-комунікацій. 3. Основні категорії кіберсоціології. 4. Участь в аудиторній дискусії на тему: «Новітні форми інтернет-комунікацій у кіберпросторі». **Завдання для самостійної роботи студентів:** 1. Опрацюйте матеріал опорного конспекту з відповідної теми, визначивши (письмово) в	4 4 10

**Курсивом визначено інтерактивні завдання з навчальної дисципліни «Соціологія».*

	лівому рядку конспекту назву проблеми, яка розглядалась на лекції. 2. В опорному конспекті складіть словник основних понять, які увійшли до міні лексикону відповідної теми. 3. Виконайте індивідуально-творчі завдання у формі презентації у PowerPoint: *– Як трансформації інтернет-комунікацій можуть вплинути на суспільство у XXI столітті?* *– Яким чином знання з кіберсоціології можуть покращити мою професійну діяльність?* *– Які сучасні проблеми інтернет-комунікацій можна вирішити за допомогою соціологічних досліджень?*	
Знати: поняття цифрового суспільства; відмінності між реальним і віртуальним світом; концепцію мережевого суспільства та ролі у віртуальному світі. **Вміти:** аналізувати відмінності між реальними та віртуальними ролями; досліджувати зв'язки між реальним і віртуальним світом; використовувати кількісні методики соціологічного дослідження для	**Тема 2. Віртуальний та реальний світи** **Лекція** **План лекції** 1. Поняття цифрового суспільства. 2. Визначення інформації, її властивостей та функцій. 3. Формування мережевого суспільства та цифровізація суспільства. 4. Поняття віртуального світу та доповненого світу. 5. Множинність особистості та поняття ролі. 6. Відмінність ролей у віртуальному та реальному світі. **Список рекомендованих джерел:** *Основний: 1 [с. 27-55].* *Додатковий: 3 [с. 39-92], 4 [с. 39-201].* *Інтернет ресурси: 1, 3, 4.* **Практичне заняття** **План заняття** 1. Поняття та специфіка цифрового суспільства: відмінності між реальним та віртуальним світом. 2. Властивості інформації в цифровому суспільстві. 3. Ролі та множинність особистості у віртуальному світі.	2 2

аналізу цифрового суспільства.	4. Зв'язки між реальним та віртуальним світом у контексті соціологічного дослідження. **Завдання для самостійної роботи студентів:** 1. Скласти міні-словник термінів: цифрове суспільство, інформація, мережеве суспільство, віртуальний світ, доповнений світ, множинність особистості, роль. 2. Провести порівняльний аналіз реальних і віртуальних ролей у цифровому суспільстві (за Кастельсом та іншими джерелами). 3. Виконати індивідуально-творчі завдання у формі презентації у PowerPoint: *– Як цифрове суспільство впливає на формування особистості?* *– Яким чином множинність особистості у віртуальному світі може змінювати соціальні ролі у реальному світі?* *– Пов'язаність реального й віртуального світів: вплив на соціальні зв'язки.*	14
Знати: типологію спільнот у віртуальному світі; взаємодію віртуального та реального світу; специфіку деструктивних культів у цифровому просторі. **Вміти:** проводити якісні дослідження віртуальних спільнот; використовувати методики «спостереження» та «таємний покупець»;	**Тема 3. Спільноти у віртуальному світі. Деструктивні культи** **Лекція** **План лекції** 1. Типи спільнот у віртуальному світі. 2. Вірусні відео та меми. 3. Взаємовплив віртуального й реального світів 4. Скандальні аніме, Гра-вбивця MIST, «Блакитний кит», ПВК «Редан». **Список рекомендованих джерел:** *Основний: 1 [с. 56-76].* *Додатковий: 3 [с. 93-224], 4 [с. 202-290].* *Інтернет ресурси: 1, 3, 4.* **Практичне заняття** **План заняття** 1. Аналіз типології спільнот у віртуальному світі: критерії поділу та особливості. 2. Вплив деструктивних культів на віртуальні спільноти та реальний світ. 3. Методи соціологічного дослідження віртуальних спільнот: якісні методики (групові дискусії, фокус-групи).	2 2

аналізувати вплив віртуальних спільнот на реальний світ; писати аналітичні звіти та застосовувати проєктивні методики.	4. Використання методик «спостереження» та «таємний покупець» у дослідженні віртуальних спільнот. 5. Проєктивні методики та написання аналітичних звітів за результатами досліджень. **Завдання для самостійної роботи студентів:** 1. Провести аналіз конкретної спільноти у віртуальному світі, визначивши її типологію та задачі. 2. Написати аналітичний звіт за результатами вивчення впливу віртуальної спільноти на реальний світ (наприклад, «Блакитний кит»). 3. Виконати презентації у PowerPoint на теми: *– Вплив деструктивних культів на реальне життя: приклади та соціальні наслідки.* *– Типи віртуальних спільнот і їхні задачі у формуванні ідентичності.* *– Тонкі межі між реальним і віртуальним світом: як взаємодіють ці два простори?* 4. Написати есе на тему: «Віртуальні спільноти та реальний вплив: чому деякі віртуальні ідеї стають небезпечними в реальному світі?»	14
Знати: концепцію штучного інтелекту; принципи роботи нейронних мереж; роль штучного інтелекту в цифровому суспільстві; використання AI у соціологічних дослідженнях. **Вміти:** аналізувати вплив штучного інтелекту на соціальні процеси;	**Тема 4. Штучний інтелект як майбутнє віртуального світу** **Лекція** **План лекції** 1. Концепція штучного інтелекту. 2. Вплив штучного інтелекту на суспільство, зокрема на цифрове суспільство. 3. Зміни в кон’юнктурі ринку та світового перерозподілу ресурсів під впливом ШІ. 4. Принцип роботи нейронних мереж в соціальних мережах. 5. Мораторій на розвиток штучного інтелекту. 6. Боти на основі AI: можливості та ризики. 7. GPT-модель: застосування та перспективи. 8. Робот Софія як приклад розвитку штучного інтелекту. 9. AI-застосунки в роботі соціолога: автоматизація досліджень і аналізу.	4

використовувати AI-технології у соціологічних дослідженнях; оцінювати можливості та ризики застосування штучного інтелекту в цифровому світі.	**Список рекомендованих джерел:** *Основний: 3 [с. 6-117].* *Додатковий: 8-9, 13-14.* *Інтернет ресурси: 2, 5.* **Практичне заняття** **План заняття** 1. Аналіз концепції штучного інтелекту: його роль у майбутньому віртуального світу. 2. Оцінка впливу AI на цифрове суспільство та глобальні ринки. 3. Робота нейронних мереж: механізми функціонування в соціальних мережах. 4. Дискусія на тему: «Чи потрібен мораторій на розвиток штучного інтелекту?». 5. Використання GPT-моделей у соціологічних дослідженнях: можливості та обмеження. 6. Застосування AI в дослідженнях: автоматизований аналіз даних і написання аналітичних звітів. **Завдання для самостійної роботи студентів:** 1. Написати аналітичну статтю на тему: «Як штучний інтелект змінює цифрове суспільство та соціологічні дослідження?». 2. Підготувати презентацію у PowerPoint на теми: *– Штучний інтелект і його вплив на соціальні мережі.* *– Роль GPT-моделей у майбутньому наукових досліджень.* *– Можливості та ризики використання ботів на основі AI у цифровому суспільстві.* 3. Провести аналіз впливу штучного інтелекту на сучасні соціальні процеси, зокрема на взаємодію віртуальних спільнот. 4. Підготувати дискусію на тему: «Мораторій на розвиток ШІ: за і проти».	4 10
Знати: типи віртуальних ідентичностей; психотипи та мімікрію у віртуальному світі;	**Тема 5. Віртуальні ідентичності** **Лекція** **План лекції** 1. Типи ідентичностей у віртуальному світі. 2. Психотипи, ігрова та соціальна мімікрія у віртуальних комунікаціях.	2

структуру інтернет-комунікацій та особливості цільової аудиторії; етичні норми і відповідальність у віртуальному просторі. **Вміти:** аналізувати вплив віртуальних ідентичностей на комунікацію у мережі; визначати цільову аудиторію для віртуальних проєктів; оцінювати етичні аспекти інтернет-комунікацій; аналізувати девіантну поведінку у віртуальному просторі.	3. Конфлікти ідентичностей у віртуальному просторі. 4. Девіантна та делінквентна поведінка особистості в мережі. 5. Структура інтернет-комунікацій: стратегія взаємодії. 6. Етика та соціальна відповідальність у інтернет-комунікаціях. **Список рекомендованих джерел:** *Основний: 1 [с. 77-122].* *Додатковий: 3 [с. 225-244], 4 [с. 291-376].* *Інтернет ресурси: 1, 3, 4.* **Практичне заняття** **План заняття** 1. Аналіз типів віртуальних ідентичностей та їх взаємодія у віртуальних спільнотах. 2. Оцінка психотипів і соціальної мімікрії у процесі комунікацій в мережі. 3. Визначення цільової аудиторії для інтернет-комунікацій: методи та підходи. 4. Дискусія на тему: «Девіантна поведінка у віртуальному світі: причини і наслідки». 5. Оцінка етичних норм і соціальної відповідальності при здійсненні віртуальних комунікацій. **Завдання для самостійної роботи студентів:** 1. Провести аналіз певного типу віртуальної ідентичності, описавши її вплив на взаємодію в мережі. 2. Написати есе на тему: «Вплив віртуальної ідентичності на поведінкові стратегії у соціальних мережах». 3. Підготувати презентації у PowerPoint на теми: – *Девіантна поведінка у віртуальному просторі: причини, приклади та можливі рішення.* – *Етика в інтернет-комунікаціях: соціальна відповідальність користувачів та платформи.* 4. Скласти план дослідження цільової аудиторії для певного віртуального проєкту, описавши характеристики аудиторії.	2 14

Знати: основні принципи функціонування соціальних медіа; стратегії зв'язків із громадськістю через Інтернет; методи створення позитивного іміджу в Інтернеті; оціночні методики ефективності веб-сторінок та рекламних кампаній. **Вміти:** проводити аналіз веб-сторінок та PR-стратегій у соціальних медіа; використовувати соціальні медіа для формування громадської думки; оцінювати ефективність зв'язків із громадськістю та реклами в Інтернеті; планувати та впроваджувати PR-стратегії у соціальних медіа.	**Тема 6. Соціальні медіа. Онлайн-активізм** **Лекція** **План лекції** 1. Соціальні медіа: визначення та роль у сучасному суспільстві. 2. Соціальні технології формування громадської думки. 3. Створення позитивного іміджу в Інтернет-просторі. 4. Відкритість інформації та регулярність зв'язків зі спільнотою: основні принципи. 5. Складові успішної комунікації 6. Аналіз веб-сторінок і оцінка їхньої ефективності. 7. Оцінка рентабельності реклами та ефективність контактів. **Список рекомендованих джерел:** *Основний: 1 [с. 77-122].* *Додатковий: 3 [с. 225-244], 4 [с. 377-419].* *Інтернет ресурси: 1-4.* **Практичне заняття** **План заняття** 1. Аналіз ролі соціальних медіа в сучасному суспільстві. 2. Використання соціальних технологій для формування громадської думки. 3. Планування зв'язків із громадськістю: специфіка віртуальних комунікацій. 4. Стратегії створення та підтримки позитивного іміджу організацій у соціальних медіа. 5. Оцінка ефективності веб-сторінок: методики та критерії. 6. Оцінка рентабельності реклами у соціальних медіа: приклади та підходи. **Завдання для самостійної роботи студентів:** 1. Провести аналіз веб-сторінки організації, визначивши її сильні та слабкі сторони в контексті PR-стратегії. 2. Написати есе на тему: «Як соціальні медіа впливають на формування громадської думки та активізм».	2 2 14

	3. Підготувати презентації у PowerPoint на теми: *– Соціальні медіа як інструмент зв'язків із громадськістю.* *– Створення позитивного іміджу в Інтернеті: ключові стратегії та методи.* *– Оцінка рентабельності реклами у соціальних медіа: як виміряти успішність?* 4. Провести оцінку ефективності рекламної кампанії в соціальних медіа з використанням опитувань та розрахункових методик.	
Знати: основи планування інтернет-комунікацій; ключові характеристики цільової аудиторії; стратегії SEO та різні типи інтернет-реклами; поняття кіберкультури та віртуального ґабітусу. **Вміти:** розробляти стратегії інтернет-комунікацій для різних аудиторій; використовувати SEO для підвищення ефективності веб-сайтів; аналізувати та вибирати типи інтернет-реклами; оцінювати вплив кіберкультури на комунікаційні процеси в Інтернет-просторі.	**Тема 7. Планування інтернет-комунікацій в Інтернет-просторі** **Лекція** **План лекції** 1. Планування інтернет-комунікацій: ключові аспекти та етапи. 2. Інтернет-кампанії в соціальних мережах: ефективні стратегії. 3. Специфіка роботи пошукових систем і аналіз запитів споживачів. 4. Типи реклами в інтернет-просторі: контекстна, тизерна, пошукова, медійна, вірусна, реклама в блогах та соціальних мережах. 5. Онлайн-ігри як майданчик інтернет-комунікацій. 6. Поняття та концепції кіберкультури. **Список рекомендованих джерел:** *Основний: 1 [с. 77-122].* *Додатковий: 3 [с. 225-244], 4 [с. 377-419].* *Інтернет ресурси: 1, 3-4, 6.* **Практичне заняття** **План заняття** 1. Планування інтернет-комунікацій: аналіз успішних прикладів та стратегії. 2. Оцінка демографічних та соціальних характеристик цільової аудиторії. 3. Стратегії SEO: ефективність оптимізації контенту для пошукових систем. 4. Вибір типу інтернет-реклами: переваги та недоліки різних підходів.	2 2

	5. Аналіз кольорової гами в інтернет-рекламі: вплив на залученість аудиторії. 6. Віртуальний ґабітус кіберкультури: соціальні та культурні аспекти.. **Завдання для самостійної роботи студентів:** 1. Провести аналіз демографічних характеристик цільової аудиторії для певної інтернет-кампанії. 2. Підготувати презентацію у PowerPoint на тему: «Оптимізація SEO та її вплив на видимість вебсайтів». 3. Написати есе на тему: «Типи інтернет-реклами та їх ефективність у різних сферах». 4. Проаналізувати кейс з успішної інтернет-комунікації через соціальні мережі. 5. Дослідити роль кіберкультури та її вплив на інтернет-комунікації у сучасному світі.	14
Знати: основні поняття інформаційної та кібербезпеки; класифікацію кіберзброї та загроз; стратегії захисту від кіберінцидентів; мотиви кіберзлочинців та методи протидії кіберзлочинам. **Вміти:** аналізувати кіберзагрози та кіберінциденти; проводити оцінку кібербезпеки для ключових галузей; використовувати стратегії захисту від загроз через	**Тема 8. Інформаційна безпека, кібербезпека та кіберпростір. Віртуальні злочини як соціальне явище** **Лекція** **План лекції** 1. Поняття інформаційної безпеки та кібербезпеки. 2. Кіберпростір: визначення та роль у сучасному світі. 3. Кіберборотьба, кібертероризм, кібервійна: сучасні виклики. 4. Кіберзброя: сутність, призначення та класифікація. 5. Кіберінциденти: передумови та наслідки. 6. Кіберзагрози: типові загрози для користувачів та промислових галузей. 7. агрози соціального інжинірингу та електронної пошти. 8. Кіберзлочинці: мотиви та типи зловмисників. **Список рекомендованих джерел:** *Основний: 2 [с. 27-38, 130-146].* *Додатковий: 7 [с. 25-28, 172-176, 239, 249-252, 255-263].* *Інтернет ресурси: 7-8.*	4

електронну пошту та Інтернет-сервіси; розробляти профілі кіберзлочинців та зловмисників.	**Практичне заняття** **План заняття** 1. Аналіз кіберзагроз: типологія та характеристики. 2. Оцінка кіберінцидентів: передумови, причини та наслідки для інформаційної безпеки. 3. Класифікація кіберзброї: порівняльний аналіз існуючих видів. 4. Дослідження кіберзлочинності як соціального явища: мотиви та моделі поведінки кіберзлочинців. 5. Стратегії захисту від загроз через Інтернет-сервіси та електронну пошту. **Завдання для самостійної роботи студентів:** 1. Провести аналіз кіберінциденту, визначивши причини, наслідки та стратегії захисту. 2. Написати есе на тему: «Віртуальні злочини: як вони впливають на сучасне інформаційне суспільство?». 3. Підготувати презентацію у PowerPoint на тему: «Типи кіберзброї та їх роль у сучасних конфліктах». 4. Оцінити ризики для ключових галузей промисловості через кіберзагрози. 5. Провести дослідження з використанням інструментів соціального інжинірингу та виявити потенційні загрози.	4 10
Знати: основи соціальної інженерії та методи кіберзлочинів; поняття цифрової ексклюзії та інклюзії; техніки атак на конфіденційність та методи протидії; основні принципи кіберзахисту. **Вміти:**	**Тема 9. Конфіденційність і спостереження в Інтернеті. Цифрова нерівність** **Лекція** **План лекції** 1. Поняття соціальної інженерії: визначення та методи. 2. Види атак соціальної інженерії: кібербулінг, фішинг, злам паролів. 3. Поняття цифрової ексклюзії та інклюзії: проблеми нерівності в доступі до цифрових ресурсів. 4. Претекстінг (pretexting), тейлгейтінг (tailgating), та послуга за послугу (quidproquo) як методи атак. 5. Атаки грубої сили та прослуховування мережі (network sniffing): техніки та контрзаходи.	2

розпізнавати методи соціальної інженерії; застосовувати заходи захисту від кіберзагроз; аналізувати цифрову нерівність і її вплив на різні верстви населення; розробляти плани кіберзахисту для різних ситуацій.	6. Розвідка та збір інформації з відкритих джерел: етапи та ризики. **Список рекомендованих джерел:** *Основний: 2 [с. 27-38, 130-146].* *Додатковий: 7 [с. 25-28, 172-176, 239, 249-252, 255-263].* *Інтернет ресурси: 7-8.* **Практичне заняття.** **План заняття** 1. Аналіз методів соціальної інженерії: кібербулінг, фішинг та інші техніки. 2. Вплив цифрової нерівності на суспільство: проблеми та шляхи їх подолання. 3. Практичні завдання з розпізнавання та запобігання атакам грубої сили та мережевого прослуховування. 4. Оцінка ефективності заходів з кіберзахисту та варіанти реагування на кіберзагрози. 5. Практичне дослідження впливу соціальної інженерії на конфіденційність та безпеку користувачів в Інтернеті. **Завдання для самостійної роботи студентів:** 1. Написати есе на тему: «Цифрова нерівність: виклики та можливі рішення для забезпечення інклюзивності». 2. Підготувати презентацію у PowerPoint на тему: «Методи соціальної інженерії: як захистити свої дані?». 3. Провести аналіз кіберзагроз для різних типів користувачів: бізнес, уряд, особисті акаунти. 4. Створити план реагування на кібернетичні втручання в організації, описуючи кроки для мінімізації ризиків.	2 14
Знати: основні тенденції розвитку віртуальних середовищ та метавсесвіту; методи оцінки ефективності	**Тема 10. Перспективи та прогнозування віртуальних середовищ** **Лекція** **План лекції** 1. Перспективи розвитку віртуального світу: аналіз тенденцій. 2. Поняття е-концтабору: загрози та виклики цифрового контролю.	4

інтернет-комунікацій; поняття футурошоку та футурофобії; підходи до моніторингу та аналізу комунікативного простору. **Вміти:** проводити прогнозний аналіз віртуальних середовищ; оцінювати ефективність інтернет-комунікацій та корпоративну відповідальність у цифровому світі; використовувати методики моніторингу для оцінки комунікаційного простору; досліджувати соціальні та ринкові впливи віртуальних середовищ.	3. Метавсесвіт: нові форми взаємодії та можливості. 4. Футорологія: прогнозування майбутнього віртуальних середовищ. 5. Рівень соціально-корпоративної відповідальності у віртуальних середовищах.. **Список рекомендованих джерел:** *Основний: 1 [с. 123-137].* *Додатковий: 6 [с. 59-68].* *Інтернет ресурси: 1-4.* **Практичне заняття** **План заняття** 1. Огляд перспектив розвитку віртуальних середовищ: аналіз інновацій. 2. Дослідження метавсесвіту та його вплив на суспільство. 3. Оцінка ефективності інтернет-комунікацій в соціально значущих акціях. 4. Вивчення методик моніторингу комунікативного простору: інструменти та підходи. 5. Оцінка корпоративної відповідальності у віртуальному середовищі: сучасні підходи. **Завдання для самостійної роботи студентів:** 1. Провести прогнозний аналіз розвитку метавсесвіту та його впливу на соціальні процеси. 2. Написати есе на тему: «Футурошок і футурофобії: як технології впливають на наше сприйняття майбутнього». 3. Підготувати презентацію у PowerPoint на тему: «Ефективність інтернет-комунікацій у віртуальних середовищах». 4. Провести дослідження на тему соціально-корпоративної відповідальності у цифрових середовищах і оцінити її вплив на репутацію організацій. 5. Оцінити методики моніторингу комунікаційного простору у віртуальних середовищах та їхню ефективність	4 10
Разом		**180**
Підсумковий контроль		**екзамен**

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Горпинич О.В., Москаленко Л.М. Соціологія Інтернету: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2019
2. Безпека інформаційних систем: навч. посіб. / В. І. Пашорін, Ю. В. Костюк. Київ: Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. 376 с.
3. Ковальчук М. Л., Ю. О. Ушенко, Д. І. Угрин Методи та системи штучного інтелекту. Навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2022. 318 с.

Додатковий

4. Ерік Берн «Ігри, у які грають люди» Games People Play / пер. з англ. К. Меньшикової. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 256 с.: іл. ISBN 978-617-12-0454-6.
5. Ерік Берн «Що ти кажеш після привітання? Психологія людської долі» What do You Say After You Say Hello: The Psychology of Human Destiny / пер. з англ. Р. В. Клочка. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 432 с.
6. Кислова О. Великі дані в контексті дослідження проблем сучасного суспільства. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2019. 42(-). С. 59-68. https://doi.org/10.26565/2227-6521-2019-42-06.
7. Основи кіберпростору, кібербезпеки та кіберзахисту. Навч. посіб. / В. М. Богуш, В. В. Богуш, В. Д. Бровко, В. П. Настрадін; під. ред. В. М. Богуша. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 554 с. ISBN 978-617-7844-54-8.

Інтернет-ресурси:

1. Соціологія Інтернету. URL: http://elbib.in.ua/sotsiologiya-internetu-pidruchnik-online.html
2. Онлайн-курс «Основи AI». URL: https://google-ads.brandlive.com/AI-basics-by-Google/uk/home
3. Електронний журнал «Кіберсоціологія». URL: https://www.cybersociology.com/
4. Блог «Цифрова соціологія» (Digital Sociology). URL: https://digitalsociology.org.uk/blog/
5. Генерація текстів: перевіряємо прогрес AI-моделі від GPT до ChatGPT. URL: https://dou.ua/forums/topic/41509/
6. How Colors Influence People: The Psychology Of Color In Business Marketing. URL: https://www.digitalinformationworld.com/2013/08/how-colors-influence-people-psychology.html#postimages-2
7. CCPA. California Consumer Privacy Act (2018). - Режим доступу: https://oag.ca.gov/privacy/ccpa
8. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) (Text with EEA relevance). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016R0679